

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(факультетської вибіркової навчальної дисципліни)

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ТЕХНІКИ**

Розробник: Шульга Людмила, доцент кафедри маркетингу, к.е.н., професор
Кошова Лариса, асистент кафедри маркетингу

Полтава 2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Конкурентоспроможність сільськогосподарської техніки
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Факультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Шульга Людмила, к.е.н., доцент Контакти: 414 каб. e-mail: liudmyla.shulga@pdaa.edu.ua тел. +380982127883, сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/shulga-lyudmyla-volodymyrivna Кошова Лариса, асистент
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність, освітня програма	133 Галузеве машинобудування ОПП Машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва 208 Агроінженерія ОПП Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: дисципліни, що включаються до вступного фахового екзамену.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: дати майбутнім фахівцям систематизоване й аргументоване уявлення про особливості сучасної конкуренції та формування конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки у сучасних умовах господарювання; формування системи компетенції (знань і практичних вмінь та навичок) щодо оцінки рівня конкурентоспроможності техніки, розробки, прийняття й реалізації рішень щодо її підвищення, а також розробки та практичного застосування стратегій підтримування і нарощування конкурентних переваг підприємств сільськогосподарського машинобудування.

Основні завдання навчальної дисципліни: ознайомити здобувачів з основними поняттями в області конкуренції та конкурентоспроможності; розглянути сучасну концепцію конкурентоспроможності і її зв'язок з іншими характеристиками підприємства та основні методи оцінки рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки; оволодіти навичками використання конкурентоспроможної сільськогосподарської техніки при виробництві аграрної продукції .

Компетентності

1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Результати навчання:

РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства.

РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризики.

Програма та структура навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи конкурентних відносин.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування.

Тема 3. Конкурентоспроможність сільськогосподарської техніки: сутність та особливості.

Тема 4. Методи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки.

Тема 5. Оцінка якості сільськогосподарської техніки підприємств.

Тема 6. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської техніки.

Тема 7. Формування стратегій розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування.

Тема 1. Теоретичні основи конкурентних відносин.

Сутність і функції конкуренції, економічної конкуренції. Ретроспективний аналіз розвитку теоретичних поглядів на конкуренцію. Умови виникнення конкуренції.

Конкуренція як рушійна сила ринку. Ринок як спільнота конкуруючих компаній.

Моделі ринку та їх характерні риси. Методи конкуренції. Прийоми цінової та нецінової конкуренції.

Особливості конкурентних відносин в Україні.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування.

Сутність, мета та інструментарій державного регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування. Державна підтримка конкуренції. Правові засади державного регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування. Нормативно-правові акти регулювання конкуренції в економіці України.

Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції. Види відповідальності за порушення законодавства про захист конкуренції.

Поняття про антимонопольне законодавство. Антимонопольний комітет як

спеціальний орган державної політики у сфері конкуренції. Характеристика основних світових систем конкурентного законодавства. Моделі антимонопольного регулювання: американська, європейська, японська.

Тема 3. Конкурентоспроможність сільськогосподарської техніки: сутність та особливості.

Сутність і визначення конкурентоспроможності. Формування сутності поняття конкурентоспроможності товару, конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки. Співвідношення понять конкурентоспроможності на рівні товару, підприємства, галузі, регіону, національної економіки. Фактори та складові конкурентоспроможності підприємства сільськогосподарського машинобудування.

Головні аспекти формування та забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки. Потенціал підприємства як основа забезпечення його конкурентоспроможності товару. Складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства сільськогосподарського машинобудування.

Тема 4. Методи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки.

Чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Основні принципи оцінки рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки. Основні підходи до оцінки рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки. Методи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності товару. Процес оцінювання конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки.

Тема 5. Оцінка якості сільськогосподарської техніки підприємств.

Терміни і визначення в галузі якості та управління якістю продукції. Основні фактори, які впливають на якість сільськогосподарської техніки. Класифікація показників якості товару. Форми вираження оцінок показників якості. Методи визначення якості товару і вплив її рівня на результати виробництва.

Тема 6. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської техніки.

Сутність управління конкурентоспроможністю товару. Етапи процесу управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської техніки. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю товару. Основні елементи системи управління конкурентоспроможністю товару. Принципи управління конкурентоспроможністю товару. Організація прийняття конкурентоспроможних управлінських рішень, контролю і стимулювання їх реалізації.

Тема 7. Формування стратегій розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування.

Сутність стратегії. Класифікація стратегій. Визначення та обґрунтування стратегічних напрямів подальшого розвитку підприємств-виробників техніки з

урахуванням потреб споживачів. Особливості стратегій розвитку підприємств, спрямованих на формування, підтримку та підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Алгоритм управління конкурентоспроможністю продукції підприємств сільськогосподарського машинобудування на основі визначення достатності рівня конкурентоспроможності продукції, розробки заходів щодо його підтримання та підвищення, а також забезпечення спроможності оновлювати випуск продукції, що користуватиметься попитом у майбутньому.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	н/п	с.р.
Тема 1. Теоретичні основи конкурентних відносин.	18	2	4			12
Тема 2. Державне регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування.	18	2	4			12
Тема 3. Конкурентоспроможність сільськогосподарської техніки: сутність та особливості.	18	4	4			12
Тема 4. Методи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки.	18	2	4			12
Тема 5. Оцінка якості сільськогосподарської техніки підприємств.	14	2	2			10
Тема 6. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської техніки.	18	2	4			12
Тема 7. Формування стратегій розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування.	14	2	2			10
Усього годин	120	16	24			80

Оцінювання результатів навчання:

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форма контролю					Разом
	Опитування	Виконання вправ на	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Виконання завдань	

	Максимальна кількість балів	практичних заняттях	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів	самостійної роботи (реферат)	Максимальна кількість балів
		Максимальна кількість балів			Максимальна кількість балів	
PH 1	8	24	8	7	3	50
PH 2	8	24	8	7	3	50
Разом	16	48	16	14	6	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання завдань самостійної роботи (контрольна робота)	
Тема 1. Теоретичні основи конкурентних відносин.	2	7	2				11
Тема 2. Державне регулювання конкуренції на ринку сільськогосподарського машинобудування.	2	7	2				11
Тема 3. Конкурентоспроможність сільськогосподарської техніки: сутність та особливості.	4	7	2				13
Тема 4. Методи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської техніки.	2	7	2				11
Тема 5. Оцінка якості сільськогосподарської техніки підприємств.	2	7	2				11
Тема 6. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю	2	7	2	6	4	10	11

сільськогосподарської техніки.							
Тема 7. Формування стратегій розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування.	2	7	2				11
Підготовка реферату							6
Підготовка глосарію							5
Контрольна робота							10
Всього	16	49	14	6	5	10	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми контролю	Шкала оцінювання	Програмні результати, що забезпечуються в результаті вивчення
- розв'язування тестів (передбачені по всіх темах)	2 бали – у випадку забезпечення 80-100 % правильних відповідей на тестові питання; 1 бал – у випадку забезпечення 79-30 % правильних відповідей на поставлені питання; 0 балів – у випадку правильних відповідей менше ніж 30 %.	Під час виконання тестових завдань здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризику.
- опитування (передбачене по всіх темах)	2 бали – у випадку чіткої, повної відповіді з означеної теми та відповідей на додаткові питання по темі; 1 бал - у випадку нечіткої відповіді з означеної теми та часткових неповних відповідей на додаткові питання по темі; 0 балів у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання.	Під час опитування здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості

		підприємства, враховуючи обмеження та ризики.
<p>- контрольна робота (штуки): 1 теоретичне питання, 1 задача, виставляється окремою позицією в журналі</p>	<p>5 балів - за теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття; 3-4 бали – за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків чи неточностей у відповіді на теоретичне питання; 1-2 бали – у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання; 0 балів – у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу функціонування фінансового ринку. 5 балів – за виконання задачі чи розв’язування практичної ситуації у випадку повністю правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення; 3-4 бали – виконання задачі чи розв’язування практичної ситуації у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі; 1-2 бали – виконання задачі чи розв’язування практичної ситуації у випадку наявності незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок; 0 балів – у випадку відсутності належно оформленої та розв’язаної задачі.</p>	<p>Під час виконання контрольної роботи здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризики.</p>

<p>- виконання вправ на практичних заняттях (по всіх темах)</p>	<p>7 бали - у випадку правильного розв'язання задачі та належного її оформлення; 3 бал - у випадку наявних значних методологічних помилок та/чи невірних арифметичних розрахунків при розв'язуванні задач; 0 балів - у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач</p>	<p>Під час виконання вправ на практичних заняттях здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризики.</p>
<p>- виконання завдань самостійної роботи (реферат) – здобувач вищої освіти повинен виконати один реферат за семестр</p>	<p>6 балів - у випадку коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача; 5 бали - у випадку якщо питання розкриті не повністю, однак здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на питання викладача; 4 бали – у випадку захисту роботи зі не значними недоліками в оформленні, не в повному обсязі змістовному розкритті теми, неповних відповідей на додаткові питання по темі реферату; 3 бали - у випадку захисту роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті, відсутності відповідей на додаткові питання по темі реферату та неповному розкриттю обраної теми; 1-2 бал – у випадку подання роботи з істотними</p>	<p>Під час завдань самостійної роботи (реферат) здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризики.</p>

	недоліками в змісті, невідповідності роботі існуючим вимогам щодо оформлення, відсутності орієнтування доповідача в означеному питанні; 0 балів – у випадку відсутності реферативної роботи, доповіді чи повної невідповідності реферативної роботи, доповіді вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання	
виконання завдань самостійної роботи (глосарій) – передбачено по всіх темах (виставляється окремою позицією в журналі)	5 бали - у випадку змістовного оформлення поняття; 3-4 бали - у випадку нечіткого оформлення поняття; 1-2 бали - у випадку не розкриття до всіх тем оформлення поняття; 0 балів - у випадку відсутності глосарію.	Під час завдань самостійної роботи (контрольна робота) здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмні результати: РН 1. Застосовувати конкурентоспроможну сільськогосподарську техніку для виробництва аграрної продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства. РН 2. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства, враховуючи обмеження та ризику.

Трудовітність:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни:

Академічна доброчесність. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і

можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Академічна мобільність. Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями.

Неформальна освіта. На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни: презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Балабанова Л.В., Кривенко Г.В., Балабанова І.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств : навчальний посібник. К.: «Видавництво дім «Професіонал», 2009. 256 с.

2. Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Полякова О.М. та ін. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств : Підручник : Харків: УкрДАЗТ, 2012. 415 с.

URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2354/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>.

3. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства : навчальний посібник. Х. : ФОП Бровін О.В. 2020. 340 с. URL: mab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/FUB/Економіки_і_підприємництва/ек_predpriyatiy/posobiya_pdf/ПОСІБНИК_КОНКУР.ПІДПРИЄМСТВА_2020____.pdf.

4. Коваленко Г. О., Коваленко О. Г. Сучасний стан конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування / Коваленко Г. О., Коваленко О. Г. // Електронний журнал «Ефективна економіка». 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8749>.

5. Конкурентоспроможність аграрного підприємства : навчальний посібник / А. С. Даниленко, О. М. Загурський, П. І. Юхименко та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, професора, академіка НААН України Даниленка А.С. Біла Церква: БНАУ, 2018. 248 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4.

6. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Романко О.П. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика : Монографія. – Івано-Франківськ:

ІФНТУНГ, 2011. 180 с. URL:
<http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/5021/1/2496.pdf>.

7. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу : Закон України від 07.02.2002 № 3023-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. N 24. ст. 167.

8. Про розвиток сільськогосподарського машинобудування та забезпечення агропромислового комплексу конкурентоспроможною технікою : Постанова КМУ від 1 грудня 1997 р. N 1341. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-97-%D0%BF#Text>.

9. Сарибекян М.С. Сучасний стан конкурентоспроможності вітчизняного ринку сільськогосподарського машинобудування на міжнародній арені / М. С. Сарибекян // Право та інновації. 2018. № 3. С. 82-85. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2018_3_13

Допоміжні

1. Клименко М., Омеляненко Т., Барабась Д. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2008. 520 с.

2. Полтавська Є. О., Іващенко Г. А., Куліков П. М. Конкурентний аналіз. Навчальний посібник : Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. 388 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/14337/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%20%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A.pdf>.

3. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. К. : КНЕУ, 2004 . 699 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Держкомстату України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України. Режим доступу <https://amcu.gov.ua/>

6. Офіційний веб-сайт Бізнес-порталу. URL: <http://bin.com.ua/cgi-bin/votes-cookie.pl>

8. Офіційний сайт бібліотеки ім. В.І. Вернадського. Режим доступу <http://www.nbuv.gov.ua/>